

Samenwerkingsagenda Waterschappen – Ruimte voor de Rivier 2.0 (2025–2030)

Doel

Ruimte voor de Rivier 2.0 (RvdR2.0) is een Nationaal programma voor het Nederlandse deel van de Rijn(takken) en de Maas. Het programma is een initiatief van het Rijk. Doel is om een toekomstbestendig riviersysteem te realiseren. RvdR2.0 kijkt naar de benodigde (systeem)ingrepen in het Nederlands deel van de Rijn en Maas voor 2050 en 2100, met een doorkijk naar 2200. Hierin worden de verschillende rivier-gebonden functies en hun opgaven in samenhang en op riviersysteemniveau beschouwd. De watersystemen en waterkeringen van de waterschappen zijn nauw verbonden aan de Rijn en Maas. Waterschappen hebben daardoor een belangrijke rol in het zoeken naar integrale oplossingen voor het riviersysteem met name waar deze raken aan waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid.

Deze samenwerkingsagenda geeft op hoofdlijnen aan vanuit welke rol, ambitie en inzet de waterschappen meedoen aan Ruimte voor de Rivier.2.0. Dit betreft een geactualiseerde samenwerkingsagenda uit 2021. De samenwerkingsagenda uit 2021 is vastgesteld ten behoeve van het programma Integraal Rivier Management (IRM). Met de wijziging van IRM naar RvdR 2.0 is er onder meer een nieuwe programmastructuur en planning vastgesteld.. Met de betrokken dijkgraven en heemraden in het Deltaprogramma Rivieren en in een themavergadering van de Uniecommissies Waterveiligheid (CWV) en Watersysteem (CWS) zijn aandachtspunten opgehaald. Ook is gekeken naar bestaande visietrajecten van de Unie, zoals het manifest waterveiligheid. Deze zijn verwoord in dit stuk. Dit stuk is vastgesteld in de Uniecommissie Waterveiligheid van 3 oktober 2025. Op basis van deze samenwerkingsagenda zijn de betrokken bestuurders in de verschillende deltaprogramma's gemandateerd voor hun inbreng.

Aanleiding

De extremen in hoogwater en laagwater en rivierafvoeren nemen toe en zijn onvoorspelbaarder geworden. De effecten daarvan op het hoofdwatersysteem en de regionale watersystemen zijn divers. Door afnemende rivierafvoer in de zomer en een toenemende watervraag is zoetwaterbeschikbaarheid, naast waterveiligheid, de afgelopen jaren prominent in beeld gekomen.

De samenwerkingsagenda uit 2021 is vastgesteld ten behoeve van het programma Integraal Rivier Management (IRM). Met de wijziging van IRM naar RvdR 2.0 is er onder meer een nieuwe programmastructuur en planning vastgesteld. Ruimte voor de Rivier 2.0 werkt in 2026 toe naar belangrijke keuzes voor het hoofdwatersysteem, en denkt na over de mogelijke maatregelen die daaraan invulling kunnen geven.”¹

Deze ontwikkelingen geven aanleiding om de samenwerkingsagenda uit 2021 te actualiseren.

---

¹ [Open overheid](#) (Verzamelbrief Water juli 2025)

Wat is ruimte voor de rivier2.0?

Met Ruimte voor de Rivier 2.0 (RvdR 2.0) wil het kabinet de Maas en de Rijn(takken) zo inrichten dat het klaar is voor de toekomst. Een toekomst met zowel hogere als lagere afvoeren en een stabiele bodemligging. Een toekomst waarin alle rivierfuncties zo goed mogelijk een plek hebben in het rivierengebied. Om dat te bereiken wordt nu gewerkt aan de plannen voor een toekomstbestendige inrichting van het rivierengebied. Op verschillende plaatsen zakt de rivierbodem steeds verder weg. Zo is de bodem van de Waal de afgelopen tientallen jaren op sommige plekken 1,5 tot 2 meter gedaald. Deze bodemdaling veroorzaakt grote problemen voor de scheepvaart omdat de bodem niet overal even hard daalt. Tegelijkertijd dalen de kunstwerken zoals stuwen en invaarten van binnenhavens niet mee. Door dalende waterstanden en grondwaterstanden ontstaat daarnaast schade aan de landbouw en natuur omdat het grondwater van de omgeving uitzakt naar de lageregelegen rivier en op plekken waterinlaat vanuit de rivier bemoeilijkt wordt. Hierdoor neemt ook het risico op funderingsschade toe. Tot slot veroorzaakt de ongelijke daling van de rivierbodem een verslechtering van de waterverdeling over Nederland, waarbij er steeds meer water naar de Waal stroomt en steeds minder naar de IJssel en het IJsselmeergebied. Om het rivierengebied in de toekomst veilig te houden, ook bij hogere afvoeren, zijn keuzes nodig. De dijken moeten extra versterkt worden en mogelijk is het nodig om op bepaalde plekken extra ruimte vrij te maken voor de rivier, zodat de hogere waterafvoer veilig kan gebeuren. Daarnaast is ruimte nodig voor andere opgaven zoals bevaarbaarheid, zoetwatervoorziening en natuurontwikkeling. Hier richt RvdR 2.0 zich op.

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 bestaat uit twee fasen:

De 1^e fase (tot 2026) van het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 richt zich op:

- de Rivierbodemligging (ophogen of behoud van bodemzomerbed/vaargeul)
- de Afvoer en Ruimte met:
  - i. - Hoogwater afvoercapaciteit en verdeling (Lek ontzien) over Rijntakken na 2050
  - ii. - Binnendijkse ruimtelijke reserveringen
    - Zoetwaterbeschikbaarheid en laagwaterverdeling

De 2^e fase (tot 2029) betreft de uitwerking van beleidskeuzes en inzichten over de maakbaarheid van het systeem naar concrete maatregelpakketten.

Rolopvatting waterschappen

Nederland is een kwetsbare, laaggelegen delta. Om te kunnen blijven wonen, werken en leven in ons land moeten we voortdurend blijven werken aan waterveiligheid en voldoende water van goede kwaliteit. Dit is precies wat de waterschappen doen. Zij beschermen Nederland al eeuwen tegen overstromingen en zorgen voor een goed functionerend regionaal watersysteem. Dat blijven we ook in de toekomst doen. Die toekomst bevat grote uitdagingen, zoals ingrijpende klimaatverandering en een toenemende druk op de ruimte. Dit verandert de context waarbinnen de waterschappen werkzaam zijn. De dijk versterken is al lang geen losstaande taak meer, maar onderdeel van deze maatschappelijke vraagstukken in de ruimte. Klimaatadaptatie krijgt ook pas betekenis als deze wordt verbonden aan ruimtelijke ordening. De waterschappen zien hierdoor hun rol veranderen. Van de dijk versterken en zorgdragen voor een goed functionerend watersysteem, naar het aanjagen van gebiedsprocessen en het solidair aanpakken van de keringen via het HWBP en het solidair handelen ten aanzien van waterbeschikbaarheid..

Waterschappen hebben een belangrijke rol in het riviersysteem als beheerder van de primaire waterkeringen en het regionale watersysteem. De waterschappen zijn partner in het programma Ruimte voor de Rivier 2.0. Hierin stellen waterschappen zich rolvast op vanuit hun verantwoordelijkheden. Met als vertrekpunt synergie tussen opgaven en ambities voor waterveiligheid, zoetwaterschikbaarheid, natuur, circulariteit, en ruimtelijke kwaliteit. Vanuit die roloppvatting denken en werken de waterschappen mee aan dit Nationale programma.

Uitgangspunten

Op basis van onze roloppvatting zijn een aantal uitgangspunten bepalend waarlangs wij meedenken en meewerken in de ontwikkeling en implementatie van Ruimte voor de Rivier 2.0..

Het riviersysteem, de dijken langs de rivieren en de regionale watersystemen zijn onlosmakelijk verbonden.

We zijn als samenwerkende partners samen aan zet voor een klimaatrobuuste en duurzame inrichting van Nederland als waterland en daarbij horende ruimtelijke kwaliteiten. Er is een sterke wederzijdse relatie tussen de regionale (water)systemen en de grote rivieren, bij laag én bij hoog water. Voor een effectieve aanpak van opgaven voor veiligheid, wateroverlast, droogte waterkwaliteit en ecologie is het noodzakelijk over de grenzen van het hoofdwatersysteem te kijken en de samenhang in het totale watersysteem te beschouwen. Uitgangspunt is dat maatregelen in de regionale (water)systemen en Ruimte voor de Rivier 2.0 elkaar kunnen en moeten versterken.

Nationale systeemkeuzes voor zoetwaterverdeling

Door de klimaatverandering neemt de zoetwaterbeschikbaarheid af, terwijl het watergebruik juist toeneemt door de stijging van temperaturen en de groei van de bevolking en economie. Als we niks doen zal tijdens perioden van droogte de kans op watertekorten toenemen. De strategische zoetwater voorraad van het IJsselmeer, de terugdringing van zout water, en omgaan met droogte zijn belangrijke thema's die het riviersysteem en de regionale watersystemen verbinden. Keuzes in de afvoercapaciteit én in de afvoerverdeling (Rijntakken) bij laagwater vragen om een zorgvuldig proces door het Rijk waarbij het van belang is dat er draagvlak is van waterschappen voor de gekozen methodiek en onderbouwing hiervan. Uitgangspunt is dat de keuzes die in het Deltaprogramma Zoet Water worden voorbereid, zullen meegenomen moeten worden in Ruimte voor de Rivier 2.0 opdat hier uiteindelijk in het BO Water een besluit kan worden genomen.

Hoogwater: In 2050 heeft iedereen in Nederland een basisbescherming

Waterschappen hebben als beheerder de verantwoordelijkheid de waterveiligheid conform de wettelijke normen voor hun dijken (primaire keringen) op orde te houden en te brengen. De waterschappen zijn met het Rijk een alliantie aangegaan om via het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de dijken waar nodig te verbeteren.

Uitgangspunt is dat waterveiligheid uiterlijk in 2050 wordt gerealiseerd en dat de dijken in de meeste gevallen worden versterkt voor een levensduur van tenminste 50 jaren. Daarin wordt klimaatverandering (hogere afvoeren) meegenomen voor de ontwerplevensduur. Daarmee leveren de waterschappen een belangrijke bijdrage aan borging van afvoercapaciteit. Een deel van de (hoogte)opgave, met het oog op robuustheid van het systeem, wordt door Ruimte voor de rivier 2.0 opgepakt. Uitgangspunt is dat wij in 2050 de dijken op orde hebben en voor daarbij gaan we ervan uit dat RvdR2.0 onze opgave in ieder geval niet verder vergroot. Voor de prioritering en planning van projecten in het HWBP is de afstand tot de norm en het tijdig halen van de einddoelstelling leidend. Dit doen we op een kostenbewuste en doelmatige wijze, zoals dit ook in de subsidieregeling is vastgelegd. Uitgangspunt is dat het tijdig realiseren van de wettelijke veiligheidsnorm bepalend is in onze afweging van te nemen maatregelen voor waterveiligheid.

Rivierverruiming en dijkverbeteringen zijn complementaire maatregelen

Waar meerdere opgaven en ambities in het riviereengebied samen komen kan rivierverruiming kansrijk zijn om de waterstanden bij hoogwater te verlagen. Bijvoorbeeld bij natuur en grondstoffenwinning. Rivierverruiming en dijkversterking zijn complementaire maatregelen, omdat door lagere waterstanden er minder dijkverhoging nodig is. Beiden dragen bij aan waterveiligheid. Andere kansen daarbij zijn bijvoorbeeld het vrijgekomen van grondstoffen en het kan de ruimtelijke, natuurlijke en landschappelijke kwaliteit verbeteren. Waterschappen denken graag mee over rivierverruiming als deze bijdraagt aan waterveiligheid en andere doelen, zoals natuur, recreatie of ruimtelijke kwaliteit. Het HWBP draagt bij aan rivierverruiming naar rato van vermeden kosten voor de dijkversterking. Uitgangspunt voor de financiële uitwisseling is de notitie 'vermeden kosten dijkversterking' van de waterschappen en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Opgaven integraal verbinden

Waterschappen nemen ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit, opgaven van mede overheden mee in de (voorbereiding van de) dijkversterkingsprojecten en watersysteemmaatregelen, rekening houdend met uitvoerbaarheid en haalbaarheid. Uitgangspunt is dat betrokken overheden tijdig de besluitvorming en financiering gereed hebben voor de eventuele meerkosten, om daarmee samen synergie te kunnen bereiken. De waterschappen bereiden dijkverbeteringen voor met een voorverkenning, trajectaanpak en ingangstoets, om de scope voor de waterveiligheidsopgave te verkennen en te onderzoeken waar in het gebied andere opgaven en ambities liggen. Dit biedt een goede basis voor meer integraliteit in het riviersysteem.

Ambitie en inzet beleidsontwikkeling (tot 2027)

In de inleiding is geschetst dat Ruimte voor de rivier 2.0 beleid ontwikkelt voor laagwater, bodemligging van de vaargeul en hoogwater. Deze onderdeel geeft aan wat we daarin willen bereiken op korte en vervolgens op middellange termijn.

Hoogwater: Nieuwe binnendijkse reserveringen (BKL)

Om toekomstige afvoercapaciteit te accommoderen bij hoogwater, onderzoekt Ruimte voor de rivier 2.0 de noodzaak en invulling van nieuwe binnendijkse reserveringen (BKL) langs

de Maas en de Rijn, naast de reeds bestaande reserveringen. De waterschappen willen samen met andere overheden in de regio actief betrokken worden bij de keuze en besluitvorming van het Rijk over nieuwe binnendijkse reserveringen. Omdat de mogelijke invulling daarvan, direct de kerntaken van het waterschap raken. Een belangrijk onderdeel daarin is zicht te krijgen op de langetermijnaanpak in Duitsland, rivierfuncties die waterstand opstuwend kunnen werken, alsmede de gewenste afvoerverdeling na 2050.

Afvoerverdeling bij hoogwater over de Rijntakken ná 2050 (Lek ontzien)

Het huidige beleid is om de Lek boven een afvoer van 16.000 m³/s bij Lobith, zoveel mogelijk te ontzien. Dit is een nationale systeemkeuze. Uitgangspunt is dat voor de HWBP opgaven tot 2050, de huidige afvoerverdeling met daarbij Lek ontzien, in stand blijft. De vraag hoeveel de afvoercapaciteit moet worden vergroot is voor de Rijntakken niet alleen afhankelijk van de snelheid van de klimaatverandering en de doorwerking op het afvoerregime, maar ook van hoe een hoogwaterafvoer wordt verdeeld over de drie Rijntakken. Het huidige beleid is om vanaf 2050 de regelwerken Pannerden en Hondsbroeksche Pleij in te stellen voor een 'maatgevende' afvoer van 17.000 m³ /s te Lobith en vanaf 2100 voor een afvoer van 18.000 m³ /s.

Belang van nationale afweging met betrekking tot de afvoerverdeling

Keuzes in de bodemligging, de afvoercapaciteit én de -verdeling (hoog- en laagwater) vragen een beschouwing in samenhang met alle gebieden die afhankelijk zijn van deze verdeling, zoals het IJsselmeergebied, West Nederland en de Zuidwestelijke Delta. In het Bestuurlijk Overleg Water (BO) is overeengekomen dat de rivier-afvoerverdeling voor hoog en laag water over de Rijntakken, die een nationale systeemkeuze is, minimaal in het BO Water thuishoort. Hierin zijn namelijk alle belangen vertegenwoordigd. Voor laagwater werken het Deltaprogramma Zoetwater en het programma Ruimte voor de rivier2.0 in 2025 en 2026 in afstemming met de relevante regionale deelprogramma's aan een voorstel voor de landelijke afvoerverdeling van de Rijntakken bij laagwater. De waterschappen willen hun bestuurlijke positie versterken in het Deltaprogramma Zoetwater door een gezamenlijke positiebepaling en een eenduidige boodschap. We willen toewerken naar onderlinge overeenstemming van uitgangspunten voor de afvoerverdeling bij lage afvoeren over de Rijntakken.

Behoud en herstel van rivierbodemligging van groot belang voor de regionale watersystemen

Het besluit dat met de voorloper van Ruimte voor de rivier 2.0 genomen is (in het 'Programma Integraal Riviermanagement') is om de rivierbodem van de Maas en de Rijn(takken) niet verder uit te laten slijten. Dit wordt onderschreven door de waterschappen. Wij vinden het belangrijk dat de maatregelen die Rvdr2.0 hiervoor in beeld brengt, in elk geval niet leidt tot achteruitgang in de mogelijkheid water in te laten vanuit het hoofdwatersysteem, leidt tot verdere daling van de grondwaterstanden of leidt tot een grotere waterveiligheidsopgave. Zeker niet in een toekomst met klimaatverandering. De effecten zien we graag in beeld gebracht bij de keuzes van maatregelen die invulling moet

geven aan bodemligging. Bij het in beeld brengen van de effecten leveren de waterschappen met hun ervaring en expertise graag een bijdrage.

Maatregelen zijn robuust voor de toekomst

Ruimte voor de rivier bedenkt op korte termijn maatregelen die invulling moeten geven aan de beleidskeuzes die in 2026 vastgesteld worden. We verwachten dat deze geplaatst worden in het perspectief van de lange termijn (2100 en verder). Oftewel: het zijn 'geen spijt'-maatregelen.

Governance: benutten van bestaande structuren (CWV, CWS, Deltaprogramma Rijn en Maas, BO RvdR2.0)

Om een integrale afweging te bevorderen én om bestuurlijke drukte te verminderen, roepen de waterschappen het programma RvdR2.0 op om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande structuren en samenwerkingsverbanden. Zowel ambtelijk als bestuurlijk, zowel voor inhoudelijke kennisdeling en afstemming als besluitvorming.

Voldoende financiering voor hoge ambities in RvdR2.0.

Het programma Ruimte voor de rivier 2.0 heeft hoge ambities voor de toekomstige inrichting van de grote rivieren. De financiering hiervan lijkt nog niet passend. We roepen het Rijk op om hier tijdig afdoende middelen voor beschikbaar te stellen. De waterschappen zijn daarnaast bereid om mee te denken in financiële arrangementen voor integrale uitvoering.

Internationale aanpak versterken

De opgaven van bodemerosie en afvoercapaciteit, zeker in het licht van klimaatverandering, kunnen niet los gezien worden van de grens overstijgende samenhang in de stroomgebieden van de Rijn en Maas. Onze opgave en de maatregelen, die wij in Nederland daarvoor ontwikkelen, zijn ook afhankelijk van het beleid en de maatregelen in de bovenstroomse gebieden in Duitsland en België. Maatregelen die in Nederland getroffen, kunnen doorwerken naar Duitsland en België. Het internationale spoor is daarom van belang. Wij dringen erop aan om het internationale spoor van RvdR2.0 te versterken, gericht op het intensiveren van de internationale samenwerking en het toewerken naar gezamenlijke inzichten op alle niveaus: van visie en strategie op stroomgebiedsniveau van Maas en Rijn tot maatregelen op regionaal rivierniveau.

Ambitie en inzet implementatiefase (2026–2029)

Laagwater: verkenning van innovatieve oplossingen voor waterverdeling en -opslag

Voor de termijn tot 2030 zetten de waterschappen via het deltaprogramma Zoetwater en het programma Slim Watermanagement in op een optimale verdeling van water bij (dreigende) schaarste. En, in gebieden waar dit kan, zetten waterschappen in op het vasthouden van water om zo de watervraag zo veel als mogelijk in het eigen gebied op te lossen. Tevens wordt onderzocht hoe de zoetwaterbuffer in het hoofdwatersysteem en in

de regionale watersystemen kan worden vergroot zodat de waterbeschikbaarheid toeneemt. Ook wordt gekeken op welke manieren het watergebruik kan worden verminderd en welke alternatieve waterbronnen (brakwater, gezuiverd restwater) benut kunnen worden.

Regionale deltastrategieën als schakel tussen hoofdsysteem en regionale systemen.

De beleidskeuzes voor de lange termijn worden binnen het programma ruimte voor de rivier 2.0 de komende jaren uitgewerkt. Er bestaat een risico dat de verschillende ruimtelijke puzzels die nu in andere programma's, zoals Nota Ruimte, HWBP, PAGW etc. niet in de juiste volgorde gelegd worden waardoor dwangpunten ontstaan voor de in Ruimte voor de rivier 2.0 nog te maken keuzes. De waterschappen verwachten dat het Rijk de tijdspaden van alle relevante nationale ontwikkelingen afstemt, zodanig dat een coherent, robuust en toekomstbestendig stelsel van visies, nota's en regelingen ontstaat.

De deltaprogramma's Rijn en Maas werken aan regionale deltastrategieën, net als de deltaprogramma's IJsselmeergebied, Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden. Waterschappen werken in deze regionale strategieën opgaven uit, in afstemming met andere overheden. Onderdeel hiervan is een verkenning van mogelijkheden tot integrale programmering van maatregelen met HWBP, KRW (Kaderrichtlijn Water) en PAGW (programmatische aanpak grote wateren). De waterschappen maken concreet aan welke opgaven en maatregelen gewerkt wordt. We verwachten ook van andere overheden voorstellen voor de invulling en bijdrage aan deze regionale strategieën (zoals het perspectief Rijn en de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Maas).

Samenspel tussen dijkversterking en rivierverruiming is het vertrekpunt

De waterschappen onderstrepen het belang van een krachtig samenspel tussen rivierverruiming en dijkversterking om het hoofdwatersysteem toekomstbestendig in te richten voor hoogwaterveiligheid. Het is van belang om inzicht te verkrijgen in hoeverre dijkversterkingen invulling kunnen geven aan een toekomstige afvoercapaciteit (na 2075) en in hoeverre rivierverruiming daar een rol in kan vervullen. Hoe dit samenspel precies vorm krijgt, kan per riviertak verschillen.

De waterschappen vinden dat de uitwerking van de rivierverruimingsopgave voor de Rijntakken en de keuze voor '**Lek ontzien**' (afvoerverdeling over de Rijntakken) niet plaats kunnen vinden zonder het beeld te hebben van de lange termijnstrategie voor de afvoerverdeling. De waterschappen verwachten van het Rijk dat zij de drie onderdelen - verruimingsopgave Rijntakken, afvoerverdeling en beleidskeuze '**Lek ontzien**' - in goede samenhang en volgorde op te pakken. We hechten belang aan een gedegen onderbouwing van de zekerheid waarmee de voorgestelde beleidskeuzes leiden tot het gewenste effect op het riviersysteem. Die zekerheid is noodzakelijk gezien de mogelijk grote impact op het riviersysteem en daarmee onder andere op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Voor de waterveiligheidsopgaven tot 2050 in het **Limburgse deel van de Maas** is rivierverruiming een belangrijke pijler en is het van belang om vast te houden aan het uitgangspunt 'ruimte waar het kan, dijken waar het moet'. Voor het **Brabantse deel van de Maas** ligt er naar verwachting een forse ruimtelijke opgave voor de toekomst in de Bergse- en Bedijkte Maas om alle rivierfuncties te kunnen accommoderen.

Voor de **Rijntakken** ligt er eveneens een forse ruimtelijke opgave en is de benodigde rivierverruiming vooral afhankelijk van de ontwikkeling van de afvoer in het Rijnstroomgebied en de maatregelen die in de bovenstroomse gebieden (Duitsland) wel of niet genomen worden. Actieve betrokkenheid van waterschappen is cruciaal bij besluitvorming van het Rijk over afvoercapaciteit (effecten klimaatverandering en wat doet Duitsland) en afvoerverdeling bij hoge afvoeren (o.a. beleid “Lek ontzien” voor de termijn na 2050).

Hoogwater: Compensatie dijkversterking meenemen in opgaven RvdR2.0

Het kan nodig zijn, te kiezen voor buitendijkse versterking. Daarmee ontstaat mogelijk een opgave voor compensatie van opstuwung van de rivierwaterstand en voor het verlies van natuur. Rivierverruiming kan bijdragen aan deze compensatieopgaven. De waterschappen willen samen met RvdR2.0 verkennen op welke wijze de compensatie opgaven slim verbonden kunnen worden om de gewenste compensatie (natuur- en waterstanden) op de juiste plek en tijdstip te realiseren. En de waterschappen gaan graag in gesprek over de werkwijze met betrekking tot ‘vermeden kosten’ dijkversterking, bijvoorbeeld op basis van nacalculatie in relatie tot gerealiseerd effect. Om zodoende versnippering van natuur tegen te gaan, overlast voor de omgeving te beperken en effectief met de beschikbare middelen om te gaan.

Werken op rivier(tak)niveau

Elke rivier heeft een eigen karakteristiek, met eigen kansen, opgaven en uitdagingen. De waterschappen zetten zich in voor een programma RvdR2.0 waarin daar onverdeeld ruimte voor is en waarin de ontwikkeling van beleid, planvorming en uitvoering op rivier(tak)niveau worden gefaciliteerd. In een tempo dat passend is bij de (omvang van) de onderzoeksvragen, opgaven en dynamiek in de regio – onafhankelijk van de voortgang op andere riviertakken.

Tijdige synchronisatie van maatregelen

Om synergie te bewerkstelligen bij aanpassingen in het hoofdwatersysteem is het van belang dat systeemmaatregelen en dijkversterking goed op elkaar afgestemd zijn. Denk bijvoorbeeld aan het meergeulenconcept of rivierverruiming in relatie tot HWBP-dijkversterkingen. Het is nodig voor HWBP projecten om, in gebieden waar HWBP- en Rijks opgaven (bv RvdR2.0) elkaar raken, tijdig afstemming te blijven zoeken over samenloop en/of volgorde van maatregelen.